

Midden in de roos geschoten?

De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning
in Gulpen-Wittem

16 november 2009

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding en onderzoeksanpak	5
2.	Toetsingskader	9
3.	Invoering van de Wmo in de gemeente Gulpen-Wittem	13
3.1	Voor een deel een trein die loopt, maar wel onder een nieuwe paraplu	13
3.2	Het beleidsplan en de uitvoering van het plan	15
3.3	Prestatieveldoverstijgende acties	23
3.4	Klanttevredenheidsonderzoek	23
3.5	Benchmark	25
4.	Formele vereisten en financiële gevolgen	27
4.1	Formele vereisten	27
4.2	Financiële betekenis	28
5.	Betrokkenheid van gemeenteraad, burgers en belanghebbenden	33
5.1	Betrokkenheid van de raad	33
5.2	Betrokkenheid van burgers en belanghebbenden	33
6.	Conclusies en aanbevelingen	35
6.1	Conclusies	35
6.2	Aanbevelingen	36
Bijlagen:		
1.	Uitgebreid overzicht dat ten grondslag ligt aan het gebruikte toetsingskader	38
2.	Lijst van geïnterviewden en geraadpleegde deskundigen	44
3.	Lijst van afkortingen	45
4.	Geraadpleegde literatuur	46
5.	Eerdere onderzoeken	47
6.	De rekenkamercommissie	49

1. Aanleiding en onderzoeksaanpak

In het onderzoeksprogramma van de rekenkamercommissie Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth, Valkenburg aan de Geul 2006-2008 is een onderzoek naar de Wet maatschappelijke ondersteuning opgenomen. Tot nu toe heeft de rekenkamercommissie (verder: de commissie) voor de zes aangesloten gemeenten onderzoeken uitgevoerd die telkens betrekking hadden op één afzonderlijke gemeente. In bijlage 5 is een overzicht van eerdere onderzoeken van de commissie opgenomen. Voor alle zes gemeenten (Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, Meerssen, Nuth en Valkenburg aan de Geul) wordt een onderzoek naar de Wmo uitgevoerd waarbij de commissie dezelfde onderzoeksvragen en onderzoeksmethodiek hanteert. Het onderzoek voor de gemeente Gulpen-Wittem is het derde in deze reeks van onderzoeken. Het is de bedoeling ná afronding van het laatste Wmo-onderzoek in Valkenburg de onderzoeksuitkomsten van de zes afzonderlijke gemeenten te vergelijken in een zevende, afsluitend onderzoek dat dan betrekking heeft op alle zes gemeenten.

Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) dragen gemeenten de verantwoordelijkheid voor verschillende aspecten van maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners. Dat geldt ook voor de gemeente Gulpen-Wittem en de inwoners van Gulpen-Wittem. Voor veel van deze inwoners is de Wmo van belang.

In het Beleidsplan Wmo 2008-2011 heeft de gemeente het belang van de Wmo voor de inwoners van Gulpen-Wittem toegelicht. Bij de invoering van de Wmo telde de gemeente Gulpen-Wittem bijna 15.000 inwoners die in tien kernen en zo'n dertig buurtschappen en gehuchten wonen. De kernen beschikken over een voorzieningenniveau waarvan de belangrijkste onderdelen bestaan uit een basisschool, een sportcomplex, een al dan niet met horecagelegenheid gecombineerde gemeenschapsvoorziening, een kerk en kerkhof en een bank of pinautomaat.

Voor veel gemeenten, waaronder Gulpen-Wittem, drukken de vergrijzing en ontgroening zwaar op de mogelijkheden die de Wmo aan de inwoners biedt. Van de 14.841 inwoners (1 januari 2007) is 17,4 procent ouder dan 65 jaar (2.579 personen). In Limburg ligt dat percentage op 16,4, in Nederland op 14,3. Het aantal ouderen ligt in Gulpen-Wittem dus beduidend hoger dan het landelijke en het provinciale gemiddelde.¹ Het aantal personen van 75 jaar oud en ouder bedraagt in Gulpen-Wittem 1.048.

Wat de kosten voor de zorg betreft werd volgens het Centraal Planbureau (CPB) in 2008 in heel Nederland 79 miljard euro uitgegeven, 4.809 euro per jaar per ingezetene. Het CPB hanteert een ruime definitie van zorguitgaven en rekent hieronder ook de kosten van kinderopvang. Niet alle zorgkosten hebben betrekking op alle prestatievelden van de Wmo. Wat betreft de geschatte kosten voor de Wmo gaat het volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek om zeven miljard euro: ongeveer een tiende van de totale zorgkosten.² Voor de hulp in het huishouden en individuele voorzieningen begroten Nederlandse gemeenten in 2009 2,6 miljard euro. Tussen de provincies zijn grote verschillen. Gemeenten in de provincie Flevoland verwachten in 2009 per inwoner gemiddeld 113 euro aan individuele verstrekkingen te betalen. Bij de gemeenten in het meer vergrijsde Limburg ligt dat gemiddelde bedrag op 186 euro.³

¹ Het beleidsplan Wmo 2008-2011 van de gemeente Gulpen-Wittem noemt abusievelijk als percentage 15,3 procent. Zie blz. 11 van het beleidsplan. De commissie heeft voor haar berekening gebruikt gemaakt van de cijfers in bijlage 1 van het beleidsplan.

² CBS Persbericht 09-037 van 14 mei 2009.

³ CBS Webmagazine van 17 juni 2009.

De Wmo kent negen prestatievelden (zie kader, blz. 7). Het ene veld (bijvoorbeeld “bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten”) heeft betrekking op alle inwoners. Maar bij andere prestatievelden gaat het om inwoners met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Om verslaafden, jongeren in problemen, ouders met problemen bij het opvoeden en vrouwen waarvoor opvang moet worden verzorgd. En om mantelzorgers en vrijwilligers.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft de aard en omvang van de doelgroepen voor deze negen prestatievelden in kaart gebracht. Voor het prestatieveld dat betrekking heeft op leefbaarheid en sociale samenhang (prestatieveld 1) zijn verenigingen en het maatschappelijk middenveld van belang. In Gulpen-Wittem gaat het om de volgende organisaties:

- 38 sportorganisaties;
- 43 organisaties die zich met muziek bezighouden;
- 41 organisaties op het gebied van volkscultuur (schutterij, carnaval etc);
- 9 ouderenorganisaties;
- 10 organisaties voor zieken en mensen met een beperking;
- 24 jongerenorganisaties;
- 7 vrouwenorganisaties;
- 7 overige organisaties.

Voor verschillende andere prestatievelden zijn de onderstaande organisaties van belang:

- 58 sociaal-culturele en maatschappelijke organisaties;
- 3 corporaties;
- 3 adviesorganen.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft op grond van landelijke cijfers berekend dat 3.400 inwoners mantelzorger zijn. Het aantal vrijwilligers moet gelet op het aantal verenigingen hoog zijn, maar de gemeente waagde zich bij de invoering van de Wmo niet aan een schatting. Dat gebeurde wel voor personen met lichamelijke beperkingen die gebruik maken van hulp in de huishouding. Het ging hier om 420 personen. Daarnaast werd het aantal gebruikers van hulpmiddelen geschat op 550. Het aantal inwoners van Gulpen-Wittem met een verhoogd risico op psychische klachten werd geschat op 5.150.⁴ In 2007 werden 115 bijstandsuitkeringen verstrekt.⁵

---

⁴ Tijdens het Ronde Tafel Gesprek op 14 februari 2008 heeft de gemeenteraad vraagtekens bij dit (hoge) aantal gezet. Wethouder Leurs-Mordang zegde toe bij de GGD na te gaan hoe deze berekening tot stand was gekomen. Dit heeft geleid tot een memo dat aan het raadsvoorstel is toegevoegd. Over dit hoge aantal bevatte het memo de volgende passage: “De cijfers uit bijlage 1 die betrekking hebben op een verhoogd risico op psychische klachten zijn afgeleid uit de regionale kadernota volksgezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2007-2011. Deze is opgesteld door de Zuidlimburgse gemeenten in samenwerking met de GGD.

In deze nota is terug te vinden dat in Gulpen-Wittem 39 % van de volwassenen matig depressieve klachten heeft en 8 % van de volwassenen ernstig depressieve klachten. In Zuid-Limburg is dit gemiddeld respectievelijk 35 % en 11 %. Voor de meting is gebruik gemaakt van de Edinburgh Depression Scale-10. Landelijk zijn geen referentiegegevens beschikbaar.” (e-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009).

⁵ Bijlage 1 bij het Beleidsplan Wmo 2008-2011, blz. 43.

Kader

De negen prestatievelden van de Wmo:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers met inbegrip van steun bij het vinden van oplossingen bij het tijdelijk niet kunnen bieden van hulp alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

Deze prestatievelden bevatten doelstellingen, voorzieningen en werkvormen die de gemeenten grotendeels zelf mogen invullen.

In dit onderzoek van de commissie wordt aan de invoering van de Wmo in de afgelopen jaren en de uitvoering van deze nieuwe wet aandacht besteed. De Wmo is een uitdaging voor elke gemeente, dus ook Gulpen-Wittem, omdat sprake was van een verschuiving van taken naar de gemeenten. Maar niet alleen daarom. De gereguleerde marktwerking in de zorg, toegenomen en toenemende mondigheid van burgers die aanspraak maken of willen maken op voorzieningen, voortdurende kostenstijgingen, een krappe arbeidsmarkt op het gebied van de zorg vormen evenzeer uitdagingen en problemen zonder standaardoplossingen.

In dit onderzoek van de commissie komen de volgende vragen aan de orde:

1. Hoe is tot nu toe (in de overgangsfase) de invoering van de Wmo aangepakt?
2. In hoeverre voldoet de gemeente hiermee aan de eisen die in de Wmo aan de invoering worden gesteld?
3. Bestaat inzicht in de financiële betekenis van de Wmo voor de gemeente?
4. Wat is de betrokkenheid van de raad bij de plaatselijke invulling van de Wmo en bij het verdere invoeringstraject?
5. In hoeverre zijn burgers en belangenverenigingen in het kader van burgerparticipatie betrokken bij de besluitvorming en invoering van de Wmo?"

In hoofdstuk 2 gaat de commissie in op het bij dit onderzoek gebruikte toetsingskader. Het derde hoofdstuk bevat het antwoord op de eerste onderzoeksvraag. In hoofdstuk 4 komen de tweede en derde onderzoeksvraag aan de orde. Hoofdstuk 5 heeft betrekking op de vierde en vijfde onderzoeksvraag. In het zesde en laatste hoofdstuk trekt de commissie conclusies en doet zij aanbevelingen.

2. Toetsingskader

De Wet maatschappelijke ondersteuning is op 1 januari 2007 van kracht geworden. Een aantal al langer bestaande wetten en regelingen zijn onderdeel van de Wmo. Nieuw is dat de nieuwe wet beoogt samenhang tot stand te brengen tussen deze regelingen. Nieuw is ook dat de verantwoordelijkheid voor hulp in het huishouden op gemeentelijk niveau is komen te liggen. En nieuw is dat de gemeente zich moet verantwoorden over de uitvoering van de Wmo. Niet naar hogere bestuursorganen, maar horizontaal: naar de eigen inwoners en naar de gemeenteraad.

De Wmo kent - zoals eerder vermeld - negen prestatievelden die van uiteenlopende aard zijn. Nu eens gaat het om een doelstelling (prestatievelden 1 en 5), dan weer om een voorziening (prestatieveld 2).

Prestatieveld 3 is een werkvorm en bij de prestatievelden 6, 7 en 9 gaat het om voorzieningensstelsels. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hanteert bij zijn evaluatie om redenen van overzichtelijkheid drie clusters van prestatievelden:

1. sociale samenhang (prestatieveld 1 en deel van prestatieveld 4). Het gaat hier om sociale samenhang en leefbaarheid en ondersteuning van het werk van vrijwilligers, voorzover het hier niet gaat om hulp aan mensen met beperkingen;
2. mensen met beperkingen (prestatievelden 3, 5 en 6 en een deel van prestatieveld 4). Het deel van prestatieveld 4 heeft betrekking op mantelzorg en vrijwilligerswerk voor mensen met beperkingen;
3. kwetsbare burgers (prestatievelden 7, 8 en 9). Het gaat hier om openbare geestelijke gezondheidszorg, naast verslavingszorg en maatschappelijke opvang.

Het tweede prestatieveld (opvoedingsondersteuning) past niet goed in deze clusterindeling en komt in het toetsingskader om praktische redenen onder het eerste cluster aan de orde.⁶

Onderstaande indeling hanteert de commissie voor het toetsingskader waarvoor de wettelijke bepalingen en de gemeentelijke verordening de bouwstenen zijn. Deze indeling berust op een uitgebreidere versie, die in bijlage 1 is opgenomen.

Formele vereisten

De gemeente dient te beschikken over een aantal aan de gemeenteraad ter goedkeuring voorgelegde beleidsdocumenten en uitvoeringsdocumenten. Het gaat hierbij om:

A. Algemeen

- Beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie (Artikel 3, lid 1 en 2: de gemeenteraad stelt een plan vast telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren).
- In het plan moet in ieder geval worden ingegaan op (artikel 3, lid 4):
  - de gemeentelijke doelstellingen:
    - kwalitatieve doelstellingen;
    - kwantitatieve doelstellingen.
  - de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning;

⁶ Gijs van Houten, Mathijs Tuynman, Rob Gilsing. Eerste tussenrapportage Wmo-evaluatie. De invoering van de Wmo: gemeentelijk beleid in 2007. Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008, blz. 7.

- de door de gemeente te behalen resultaten;
- de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen;
  - relatie met andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals:
    - ✓ (gezondheids)zorgbeleid
    - ✓ woonvisie/woonbeleid;
    - ✓ armoedebeleid;
    - ✓ activeringsbeleid (in het kader van Wwb, Wsw, Wia en Wajong);
    - ✓ sportbeleid;
    - ✓ integratie-/inburgeringbeleid;
    - ✓ vervoersbeleid (leerlingenvervoer, Wsa-vervoer).
- de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
- de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen:
- samenwerking met andere gemeenten.

B. Participatie in het Wmo-beleid

De gemeente dient participatie in het Wmo-beleid mogelijk te maken. Daarvoor gelden de volgende normen:

- Participatie van de burgers bij het Wmo-beleid is vastgelegd in artikel 11 en 12. Bij:
  - de beleidsvoorbereiding;
  - vroegtijdig de mogelijkheid om zelfstandig beleidsvoorstellen in te dienen over maatschappelijke ondersteuning;
  - gelegenheid tot advies indienen door de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
  - motivering van gemeentebestuur gericht aan gemeenteraad over de manier waarop de belangen en behoeften van inwoners die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken in de beleidsvorming zijn meegewogen.
- Wijze van participatie van organisaties die betrokken zijn bij opstellen van visie en doelen van de Wmo:
  - informeren;
  - raadplegen;
  - vragen om instemming.
- Horizontale verantwoording: artikel 9 schrijft voor dat het gemeentebestuur jaarlijks voor 1 juli bekend maakt de uitkomsten van het Klanttevredenheidsonderzoek en de bij ministeriële regeling aangewezen prestatiegegevens.

C. De reikwijdte van de Wmo

De gemeente dient doelstellingen vast te stellen op alle terreinen die onder de Wmo vallen. Het gaat hier om het volgende:

1. Sociale samenhang, ondersteuning van vrijwilligers en opvoedingsondersteuning
  - gemeentelijke activiteiten gericht op sociale samenhang;
  - gemeentelijke activiteiten gericht op ondersteuning van vrijwilligers (ook in sportverenigingen, kinderboerderijen, buurtcomités en muziekgezelschappen);
  - gemeentelijke activiteiten gericht op jeugdigen met opgroei problemen en op ouders met problemen met opvoeden.

2. Mensen met beperkingen
  - informatie, advies en cliëntondersteuning;
  - voorzieningen van informatie en/of advies;
  - indicatiestelling Wmo-loketten;
  - organisaties waarmee cliënt in het Wmo-loket rechtstreeks contact kan leggen;
  - cliëntondersteuning;
  - betrokkenheid bij algemene voorzieningen;
  - betrokkenheid bij individuele voorzieningen;
  - betrokkenheid bij indicatiestelling.

3. Maatschappelijke zorg.

Met dit toetsingskader is een uitgebreid kader geschetst voor de gemeentelijke activiteiten op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning. Gelet op de omvang en schaal van de gemeente Gulpen-Wittem is niet elk van de punten in dit toetsingskader voor deze gemeente relevant. De commissie voerde naast dit onderzoek voor de gemeente Gulpen-Wittem een soortgelijk onderzoek uit voor de gemeenten Beek en Eijsden. Binnenkort volgen onderzoeken voor de gemeenten Meerssen, Nuth en Valkenburg aan de Geul. Bij deze onderzoeken gebruikt de commissie hetzelfde toetsingskader.

Dit onderzoek is niet het eerste onderzoek naar (de gevolgen van) de invoering van de Wmo. De tussentijdse evaluatie van het SCP is eerder in dit hoofdstuk genoemd. De evaluatie van het SCP is geanonimiseerd. Prestaties en bevindingen zijn niet op individuele gemeenten en dus ook niet op Gulpen-Wittem te herleiden.

De evaluatie van het SCP kent daarnaast beperkingen, die het SCP zelf naar voren brengt. Van de toenmalige 443 gemeenten doen 383 gemeenten mee aan de evaluatie (82 procent). Het evaluatieonderzoek berust op informatie die is verstrekt door ambtenaren die in hun dagelijks werk met de uitvoering van de Wmo te maken hebben. Dat werkt het rooskleurig voorstellen van de beleidswerkelijkheid in de hand. Het SCP wijst er ook nog op dat niet zozeer de uitvoering als wel de plannen tot uitvoering uitgangspunt zijn bij de verstrekking van de van de gemeenten gevraagde informatie. Dat kan een gunstige inschatting van de resultaten van het Wmo-beleid verder in de hand werken.

De gemeente Gulpen-Wittem neemt deel aan de jaarlijkse tevredenheids- en benchmarkonderzoeken van het onderzoeksbureau SGB0.

De commissie wil aan de hand van de vijf onderzoeksvragen nagaan hoe het is gesteld met de uitvoering van de Wmo in de gemeente Gulpen-Witterm en op welke wijze de uitvoering - ook in vergelijking met vijf naburige gemeenten - nog kan worden verbeterd.

3. Invoering van de Wmo in de gemeente Gulpen-Wittem

In dit hoofdstuk komt vraag 1 aan de orde: hoe is tot nu toe in de overgangsfase de invoering van de Wmo aangepakt? De commissie wil deze vraag beantwoorden met het oog op de effecten die de invoering van de Wmo heeft teweeggebracht.

3.1. Voor een deel een trein die loopt, maar wel onder een nieuwe paraplu

Op 6 maart 2008 stemde de gemeenteraad van Gulpen-Wittem unaniem in met het Beleidsplan Wmo 2008-2011. Bij de behandeling van deze nota diende het raadslid mevrouw M. van der Kleij (GroenLinks) een amendement in waarin meer aandacht voor burgerinitiatieven op het gebied van de leefbaarheid en sociale samenhang werd gevraagd. In het amendement werd hiervoor een bedrag van 30.000 euro genoemd. Het amendement werd verworpen. In het Rondetafelgesprek op 14 februari 2008 lag het zwaartepunt van de bespreking op de verstrekking van huishoudelijke hulp. Maar dat betekent niet dat de raadsleden en de bij dit Rondetafelgesprek aanwezige wethouder mevrouw M.F.H. Leurs-Mordang de invoering van de Wmo wensten te beperken tot een goede regeling van de verstrekking van huishoudelijke hulp. Bij de invoering van de Wmo werd gezocht naar samenhang met het gemeentelijk armoedebeleid, betere jeugdzorg, verplicht vrijwilligerswerk in het kader van de Wet werk en bijstand en ouderenbeleid, waarover in het derde kwartaal van 2008 een aparte nota zou verschijnen die “Wmo-proof” zou zijn.⁷ De nota over het ouderenbeleid is in juli 2008 vastgesteld. De nota over samenhangen in de Wmo, Wsw, Wia en Wwb is niet verschenen, “omdat het verder operationaliseren van de Wmo meer tijd vergde.” Het beleidsplan Wmo is in maart 2008 in de gemeenteraad vastgesteld: dit relatief late moment is te verklaren door de keuze voor “een kwalitatief goede nota”.⁸

In het Beleidsplan Wmo 2008-2011 werd een koppeling gelegd met de volgende politieke beleidskaders uit het Coalitieprogramma 2006-2010. Achter elk beleidskader is een verwijzing naar het desbetreffende prestatieveld van de Wmo opgenomen:

- verbreden en uitbreiden (digitale) burgergerichte dienstverlening (prestatieveld 3);
- jeugd en jongeren (prestatievelden 2 en 1);
- ouderen (prestatievelden 1, 4, 5 en 6);
- verkeer en vervoer (prestatievelden 1 en 6);
- sport, recreatie en ontspanning (prestatievelden 1 en 5);
- zorg (welzijn en sociale voorzieningen) (prestatievelden 1 tot en met 9);
- kernenbeleid (prestatieveld 1).⁹

Deze inbedding van de maatschappelijke ondersteuning op andere beleidsterreinen kwam niet uit de lucht vallen. Bij de invoering van de Wmo is aanvankelijk aansluiting gezocht bij Parkstad. Hieraan lag een simpele reden ten grondslag: Parkstad was bij de voorbereidingen van de invoering van de Wmo verder dan Maastricht. Samen met de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simepeld, Vaals en Voerendaal onderzocht Gulpen-Wittem wat de Wmo voor de inwoners van deze gemeenten zou kunnen betekenen.

⁷ Concept-notulen Rondetafelgesprek 2 14 februari 2008, gemeente Gulpen-Wittem.

⁸ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

⁹ Meedoen in Gulpen-Wittem. Beleidsplan Wmo 2008-2011, blz. 9.

Dit onderzoek naar de “contouren van de Wmo” gebeurde aan de hand van drie toekomstscenario's, die in een bijeenkomst met raadsleden uit de betrokken gemeenten zijn uitgewerkt. Het ging om de zelfredzame samenleving, minimaal vangnet en de zorgzame samenleving. Een vierde scenario, een nieuwe zorgstaat, werd vanwege de onwaarschijnlijkheid van dit scenario, niet uitgewerkt.

Aan de hand van de drie uitgewerkte scenario's zijn ook beleidskeuzes aan de orde gesteld: moeten de gemeenten een sterke regierol vervullen of kunnen de gemeenten de verstrekking van voorzieningen aan de markt overlaten? Moeten de gemeenten de Wmo integraal uitvoeren of kan worden volstaan met specifiek beleid gericht op de thuiszorg en verstrekking van hulpmiddelen? Hoe gaan de gemeenten om met de eigen verantwoordelijkheid van hun inwoners en wanneer is sprake van een taak van de gemeente? Hoe betrekken de gemeenten de inwoners bij het beleid? En: doen de gemeenten het op hun eentje of kiezen ze voor samenwerking?¹⁰

De tien gemeenten kozen voor het scenario van de zelfredzame samenleving en verbonden aan deze keuze vijf beleidskeuzes:

- regie in handen van de overheid en de marktpartijen;
- aan de Wmo werken op basis van een groeimodel;
- de overheid houdt verantwoordelijkheid voor kwetsbare groepen;
- de burger participeert vooral als adviseur;
- de aanpak geschiedt vanuit regionaal opgesteld beleid, dat lokaal wordt uitgevoerd.¹¹

Het raadsvoorstel en het hieraan ten grondslag liggende onderzoek van Van der Bunt adviseurs voor organisatie en beleid ten behoeve van de tien gemeenten vormen als het ware een beleidsvisie, zoals die als start van de voorbereiding op de invoering van de Wmo in veel gemeenten is opgesteld. Op 12 januari 2006 boog de commissie burgerzaken van de gemeenteraad van Gulpen-Wittem zich over het raadsvoorstel. Daar ontspon zich een discussie over met name de risico's van marktwerking in de zorg. Door concentratie en fusievorming zou het aantal zorgaanbieders verminderen en dat zou nadelige gevolgen hebben voor de concurrentie.¹² Op 2 februari 2006 stemde de raad zonder hoofdelijke stemming in met het raadsvoorstel. Ook nu klonken weer bedenkingen. Het gemeenteraadslid R.P.H. Sangers (CDA) wilde een duidelijke koppeling tussen maatschappelijke ondersteuning en wonen, welzijn en zorg. Het raadslid H.P.J. van Empel (fractie Crombach) wilde in dit verband bij één wethouder alle Wmo-onderwerpen in portefeuille leggen, alsmede wonen, welzijn en zorg. De heer R.A.J.C.M. Verhoeven was beducht dat zelfredzaamheid erop neer zou komen dat de mensen zichzelf maar zouden moeten redden. Hij vreesde dat de “mensen aan de onderkant de dupe zouden worden” van de nieuwe wet.¹³ Zo klonk in de Gulpense raadzaal de echo van een op landelijk niveau gevoerd debat over de Wmo: lokale aspecten kwamen slechts zijdelings aan de orde.

Op 29 juni 2006 ging de raad zonder beraad akkoord met de voortgangsrapportage Wmo en met de uitgangspunten voor regionale aanbesteding van hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo. De fractie van GroenLinks stemde alleen in met de uitgangspunten van regionale aanbesteding, zo liet zij aantekenen in de besluitenlijst van deze gemeenteraadsvergadering.

---

¹⁰ 'Are you being served? Contouren van de Wmo'. Van der Bunt adviseurs voor organisatie en beleid. Amsterdam, 25 oktober 2005.

¹¹ Raadsvoorstel beleidskeuzes Wmo maken op basis van de regionale kadernota Wmo (BZ/062) van 14 december 2005.

¹² Verslag vergadering commissie burgerzaken gemeente Gulpen-Wittem 12 januari 2006, blz. 3 en 4.

¹³ Vastgestelde notulen behorende bij de openbare vergadering van de raad van de gemeente Gulpen-Wittem op donderdag 2 februari 2006 om 20.00 uur in de raadzaal van het gemeentehuis in Gulpen, blz. 3.

Op 14 september 2006 kwam de Kadernota Wmo Gulpen-Wittem 2006 aan de orde in een Rondetafelgesprek. Ruim twee uur werd over de invoering van de Wmo in de gemeente Gulpen-Wittem gesproken. Het ging in eerste instantie over de betrokkenheid van vertegenwoordigende organisaties van ouderen, gehandicapten en een klankbordgroep Wmo bij de opstelling van de gemeentelijke plannen. Maar in het Rondetafelgesprek werd ook uitvoerig stilgestaan bij een aantal onderwerpen die ook op dit moment nog uiterst actueel zijn:

- de vage formulering van doelstellingen voor de prestatievelden 1 en 4;
- de financiële verantwoording voor Wmo-uitgaven in de begroting;
- de reikwijdte van de Wmo en in het bijzonder de relatie met andere beleidsterreinen, werk, inkomen en bijstand.

Wethouder Leurs ontweek beantwoording van vragen over een verheldering van de doelstellingen voor de prestatievelden 1 en 4. Wat de financiële verantwoording betreft meldde ze dat “als het geld op is, de gemeente pech heeft.” In dat geval zou een beroep op de algemene middelen moeten worden gedaan. Wat de relatie met andere beleidsterreinen betreft zou nog moeten worden bezien wat de rol van Pentasz zou zijn. En tenslotte wat de betrokkenheid van vertegenwoordigende organisaties betreft meldde de wethouder dat zij de klankbordgroep had uitgebreid. Deze klankbordgroep stond overigens onder voorzitterschap van de wethouder.¹⁴

Op 28 september 2006 stemde de raad unaniem in met de Kadernota Wmo Gulpen-Wittem 2006. In dezelfde raadsvergadering ging de raad akkoord met de Verordening voor de verstrekking van individuele voorzieningen.

Tijdens een rondetafelgesprek op 1 februari 2007 liet wethouder Verhoeven weten dat financiële middelen die voor de Wmo bestemd zijn maar niet tot besteding in jaar-1 komen, gereserveerd blijven om in de daaropvolgende jaren gebruikt kunnen worden om eventuele overschrijdingen op te vangen. Op 1 maart 2007 stemde de raad in met deze aanpak.

Op 14 februari 2008 werd in een rondetafelgesprek gesproken over het Beleidsplan. Veel vragen over de instelling van de Wmo-raad en de gevolgen daarvan voor de betrokkenheid van belangenverenigingen (senioren, gehandicapten). Het beleidsplan wordt uitgewerkt in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's die op hun beurt jaarlijks worden geëvalueerd. In de praktijk komt deze evaluatie erop neer dat de evaluatie “is geland in het nieuwe uitvoeringsprogramma.”¹⁵

Op 6 maart 2008 stemde de raad in met het Beleidsplan. Het in eerste instantie verworpen amendement om in het kader van de Voorjaarsnota na te gaan of 30.000 euro beschikbaar kon worden gesteld voor buurtinitiatieven ter verbetering van de leefbaarheid en sociale samenhang werd later alsnog aangenomen.¹⁶

3.2. Het beleidsplan en de uitvoering van het plan

In het beleidsplan “Meedoen in Gulpen-Wittem. Beleidsplan Wmo 2008-2011” wordt een doel geschetst: op 1 januari 2009 is de gemeente Gulpen-Wittem Wmo-proof. Wat dat inhoudt bestaat uit een samenstel van verschillende (sub)doelstellingen. In de eerste plaats gaat het om “inhoudelijke overalldoelstellingen”:

¹⁴ Concept-notulen Ronde Tafel Gesprek I Gemeente Gulpen-Wittem, 14 september 2006.

¹⁵ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

¹⁶ Uitvoeringsprogramma Wmo 2009-2010 Gemeente Gulpen-Wittem, vastgesteld door het college op 12 mei 2009, blz. 5.

1. burgers zijn in 2011 beter in staat te participeren op het voor hen en de omgeving gewenste en meest haalbare niveau;
2. burgers zijn in 2011 beter in staat hun eigen verantwoordelijkheid te nemen, ten opzichte van zichzelf en van elkaar; er is daardoor in 2011 meer dan nu sprake van een zelfredzame samenleving;
3. kwetsbare burgers worden ondersteund. Waar men niet in staat is de eigen verantwoordelijkheid te nemen, pakt de gemeente haar zorgplicht op;
4. het voorzieningenniveau per kern en gemeentebreed werkt in 2011 en verder toe naar dit samenlevingsprofiel.

Om de eerste twee doelstellingen te verwezenlijken “zijn de volgende deelthema’s relevant”:

- het wegnemen van belemmeringen die verhinderen dat mensen participeren en hun eigen verantwoordelijkheid nemen;
- het faciliteren en stimuleren van mensen om te participeren en hun eigen verantwoordelijkheid te nemen;
- het scheppen van de randvoorwaarden waarbinnen mensen kunnen participeren en hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen.

De vier overall-doelstellingen zijn tenslotte alleen te verwezenlijken als aan vier “procesdoelstellingen” wordt voldaan:

- intergemeentelijke samenwerking op het gebied van participatiebevordering en ondersteuning;
- betrokkenheid van de burger in de periode 2008-2011 bij de totstandkoming van Wmo-beleid in het Wmo-adviesorgaan;
- tevredenheid van de burger over het Wmo-beleid in de periode 2008-2011;
- verbinding van beleid op het gebied van participatie en ondersteuning, zodat dit beleid meer is dan de som van de delen en elkaar versterkt.¹⁷

De commissie onthoudt zich op deze plaats van een oordeel over deze aanpak, maar trekt wel conclusies in hoofdstuk 6. Op deze plek gaat de commissie wel na wat per prestatieveld de (sub) doelstellingen waren en hoe de gemeente Gulpen-Wittem deze doelstellingen voor elk van de prestatievelden denkt te verwezenlijken.

Prestatieveld 1: Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Gulpen-Wittem is een gemeente met veel kernen, gehuchten en buurtschappen. Dat legt een zware druk op de leefbaarheid en sociale samenhang. Daarnaast zijn in dit verband de vergrijzing en de bevolkingskrimp belangrijke ontwikkelingen die op hun beurt een forse aanslag op leefbaarheid en sociale samenhang vormen.¹⁸

Voor dit prestatieveld heeft de gemeente Gulpen-Wittem zeven doelstellingen geformuleerd:

1. In 2011 is de sociale en culturele infrastructuur behouden en verbeterd door de sociale samenhang tussen de generaties te versterken. Daartoe wil Gulpen-Wittem voorzieningen voor bewoners van alle leeftijden bieden, waarbij gestreefd wordt naar bevordering van sociale contacten tussen de verschillende doelgroepen.

¹⁷ “Meedoen in Gulpen-Wittem. Beleidsplan Wmo 2008-2011”, blz. 16.

¹⁸ Zie “Binnenlands Bestuur” 4 september 2009, blz. 29.

2. In 2011 is het gevoel van veiligheid en leefbaarheid in de woonkernen verbeterd. Daartoe is de ervaren overlast door jongeren aangepakt door:
  - het bieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding;
  - een netwerk, bestaande uit gemeente, politie en jongerenwerk, dat zich buigt over vraagstukken van openbare orde en veiligheid in het kader van overlastbestrijding.
3. In 2011 is de individuele en collectieve verantwoordelijkheid van burgers voor de leef-, werk- en woonomgeving in de eigen buurt verbeterd. Als middel om dit te bereiken zijn onder meer maatschappelijke stages ingezet.
4. In 2011 is door de betrokkenheid bij het BOS-project sprake van krachtiger sport- en buurtverenigingen.
5. De multifunctionele ruimten in Eys, Epen, Mechelen en Wijlre voorzien in 2011 in een brede range aan haal- en brengfuncties van diverse aanbieders op het gebied van zorg, welzijn en persoonlijke dienstverlening (services) voor de inwoners van de eigen kern en de kleinere kernen in het verzorgingsgebied, waarbij het Dr. Ackenshuis een centrale functie vervult en in multifunctionele ruimten participeert en deze beheert. Conform de demografische opbouw is daarbij sprake van en differentiatie naar leefstijlen, inkomenssituatie, etc.
6. In 2011 beschikt de gemeente over een meerjarig kernenbeleid.
7. In 2011 beschikt de gemeente over geactualiseerd en geïmplementeerd speelruimtebeleid.

Wat heeft de gemeente Gulpen-Wittem in 2008 en 2009 gedaan om deze doelstellingen te verwezenlijken? De gemeente Gulpen-Wittem maakt onderscheid tussen nieuw beleid en doelstellingen op grond van voortzetting van bestaand beleid.

Wat nieuw beleid betreft zijn in het uitvoeringsprogramma 2008 activiteiten opgenomen. Het uitvoeringsprogramma is ter kennisname aan de raad aangeboden. Wat de voortzetting van beleid betreft bevat het uitvoeringsprogramma zes doelstellingen.¹⁹ Activiteiten ontbreken echter. De formulering van de doelstellingen is zo gekozen dat niet is na te gaan wat de gemeente nou precies wil uitvoeren. Om twee voorbeelden te noemen. De zesde doelstelling luidt als volgt: “In 2011 beschikt de gemeente over een meerjarig kernenbeleid.” Onduidelijk is wat in 2008 moet worden gedaan om dit beleid in 2011 tot stand te brengen. Onduidelijk is ook wat het kernenbeleid gaat inhouden en waarop het beleid zich richt. Het tweede voorbeeld betreft de tweede doelstelling: “in 2011 is het gevoel van veiligheid en leefbaarheid in de woonkernen verbeterd.” Deze verbetering van het gevoel zou tot stand moeten komen door “het bieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding” en “een netwerk bestaande uit gemeente, politie en jongerenwerk”. De vraag moet worden gesteld of de gemeente hier het echte probleem aan de orde stelt en de juiste middelen voor het vinden van een oplossing in handen heeft.

In het uitvoeringsprogramma 2009-2010 is de gemeente Gulpen-Wittem veel concreter ingegaan op de vraag wat precies moet worden gedaan om de doelstellingen per prestatieveld waar te maken. Wat het eerste prestatieveld betreft gaat het om activiteiten voor twee doelstellingen: het kernenbeleid en het speelruimtebeleid. Met uitzondering van de beschikbaarstelling van voldoende financiële middelen bevat het speelruimtebeleid geen in 2009 te ondernemen activiteiten. Dat geldt wel voor het kernenbeleid. In de eerste helft van 2009 zou een startnotitie gereed moeten zijn.

¹⁹ Meedoen in Gulpen-Wittem. Uitvoeringsprogramma Wmo 2008. Voorjaar 2008.

In de tweede helft van dit jaar zou de gemeente met een pilotkern starten. Dat is niet het geval; in het kader van de samenwerking met Valkenburg aan de Geul en Vaals wordt aangesloten bij het kernenbeleid van deze gemeenten.²⁰

Ten slotte constateert de commissie dat het uitvoeringsprogramma activiteiten bevat voor slechts twee van de zes gemeentelijke doelstellingen die onder dit prestatieveld vallen.

Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Voor dit prestatieveld heeft de gemeente Gulpen-Wittem vijf doelstellingen geformuleerd:

1. In 2011 is het regionaal centrum voor jeugd, educatie, zorg en welzijn operationeel. Er wordt gewerkt met het Elektronisch Kind Dossier. Het kind staat centraal in interventies. Per gezin wordt gewerkt met één interventieplan en één professional met doorzettingsmacht.
2. Het gemeentelijk beleid en het beleid van de scholen op diverse terreinen (zorg, veiligheid, cultuureducatie, onderwijs, samenwerking peuterspeelzalen, voor- en vroegschoolse educatie enz) zijn in 2011 op elkaar afgestemd.
3. In 2011 is het stimuleren van een gezonde levensstijl onder jongeren onderdeel van regulier beleid. Nu maakt dit onderdeel uit van het Buurt-, Onderwijs- en Sportbeleid. In dat kader zijn sportbeoefening en lichaamsbeweging, alsmede een gezond voedingspatroon voor jongeren heel gewoon.
4. In 2011 zijn jongeren meer dan nu betrokken bij besluitvormingsprocessen.
5. In 2011 komt sociale uitsluiting van jongeren als gevolg van de inkomenssituatie van het gezin minder voor. Dit krijgt een plek in het integraal armoedebeleid van de gemeente Gulpen-Wittem.²¹

In het uitvoeringsprogramma 2008 is voor het tweede prestatieveld een nota integraal armoedebeleid opgenomen. Dat klinkt op het eerste gezicht merkwaardig, omdat dit prestatieveld betrekking heeft op (preventieve) ondersteuning van jongeren, maar het in deze nota opgenomen beleid richt zich ook op participatie van jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Wat voortzetting van bestaand beleid betreft bevat dit uitvoeringsprogramma de onder dit prestatieveld vallende doelstellingen.

Het uitvoeringsprogramma 2009-2010 bevat de aanpak van zes doelstellingen, terwijl het prestatieveld vijf doelstellingen zijn toebedacht door de gemeente. De zesde doelstelling, jeugdgezondheidszorg, ligt in het verlengde van de eerste doelstelling, het regionaal centrum voor jeugd, educatie, zorg en welzijn. Bij twee van de zes doelstellingen is sprake van activiteiten in 2009. Het gaat bij voorschoolse preventieve activiteiten om onderzoek naar uitbreiding van logopedie in de voorschoolse periode en om deelname van peuterspeelzalen aan een regionaal project. Bij armoedebeleid gaat het om herziening van inkomensondersteunende maatregelen en preventie. Bij één doelstelling is een activiteit uitgevoerd die voor volgend jaar was gepland. Het gaat om de website "jongin heuvelland." De vraag is wel of deze website bijdraagt aan de verwezenlijking van de doelstelling (meer betrokkenheid van jongeren bij besluitvormingsprocessen).

---

²⁰ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

²¹ Idem.

Prestatieveld 3: Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.

Onder dit prestatieveld vallen twee doelstellingen:

1. In 2011 is het uitvoeringsconcept waarin een integrale visie is ontwikkeld op informatie, advies en cliëntondersteuning volledig operationeel voor alle inwoners die vragen hebben op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomen. De structuur bestaat uit één centraal punt voor de Wmo die burgers via de kortst en snelst mogelijke weg (hetzij digitaal of telefonisch, thuis of aan het loket, per post of email) antwoord geeft op de vraag die men heeft.
2. De kwaliteit van de dienstverlening is in 2011 gewaarborgd door:
  - deskundige medewerkers, die beschikken over adequate basiskennis op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomen. Het gaat dan over de verschillende doelgroepen en de voor handen zijnde voorzieningen. Ze maken de juiste afwegingen voor de inzet van de ondersteuning voor de mensen en de bijdrage aan een duurzame oplossing met zo min mogelijk bureaucratie;
  - een professionele dienstverlening, waarin de klant centraal staat en waarin de klant kan rekenen op een integrale en centrale dienstverlening van kwalitatief hoog niveau, welke leidt tot een hogere tevredenheid van de klant, maximaal één doorverwijzing, minder en kortere wachttijden en meer diensten aan één balie;
  - samenwerking met en ondersteuning door andere organisaties. Al het (externe) aanbod van diensten op het gebied van informatie, advies en cliëntondersteuning is in kaart gebracht. Er is sprake van ketensamenwerking tussen deze diensten. Deze diensten zijn op elkaar afgestemd zodat ze elkaar aanvullen en zodat zo weinig mogelijk sprake is van overlap. De afspraken tussen instanties zijn vastgelegd in een overeenkomst;
  - een gedigitaliseerde sociale kaart, die ondersteunend is naar de loketmedewerkers, maar die ook door de zelfredzame burger te raadplegen is.²²

Het uitvoeringsprogramma 2008 bevat vijf maatregelen onder nieuw beleid en een herhaling van bovenstaande doelstellingen onder voortzetting van bestaand beleid. Bij de uit te voeren activiteiten gaat het om de beschrijving van werkprocessen en het inhuren van Seni Cura, een bedrijf dat voor de gemeente Gulpen-Wittem dit prestatieveld uitvoert.

Het uitvoeringsprogramma 2009-2010 geeft wederom concreet aan wat in 2009 en daarna gebeurt en moet gebeuren om de gestelde doelstellingen te kunnen halen. Het gaat onder meer om meer inzicht in het aanbod van en samenwerking met andere organisaties, zoals MEE, Trajekt en Pentasz. Daarnaast is in 2009 sprake van een evaluatie van de loketfunctie en voorbereiding van de aanbesteding van deze loketfunctie in verband met het per 31 december 2009 aflopende contract met Seni Cura.

Prestatieveld 4: Het ondersteunen van mantelzorgers daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

---

²² Idem.

Onder dit prestatieveld vallen zes doelstellingen:

1. Uiterlijk in 2011 heeft de gemeente Gulpen-Wittem inzicht in de bestaande vraag (behoeften en problemen) naar mantelzorg én het aanbod van mantelzorg. In 2011 zijn deze op elkaar afgestemd.
2. In 2011 heeft de gemeente Gulpen-Wittem inzicht in de vraag (behoeften en problemen) naar vrijwilligerswerk op buurtniveau en in het aanbod van vrijwilligers op buurtniveau. Deze zijn op elkaar afgestemd met behulp van een kwalitatief goede en praktisch bruikbare sociale kaart. Bij het in kaart brengen en afstemmen van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk zijn zowel de betreffende professionele organisaties als verenigingen en stichtingen betrokken.
3. In 2011 zijn de positie van en de aandacht voor mantelzorgers een vanzelfsprekendheid in het indicatieproces.
4. In 2011 worden bijstandsgerechtigden die niet direct bemiddelaar zijn naar de arbeidsmarkt via reïntegratie/verplicht vrijwilligerswerk geactiveerd om bij te dragen aan de sociale cohesie. Zij worden actief gematched met de vraag naar vrijwilligers. De vragende partij wordt ondersteund in de begeleiding van de aldus geplaatste bijstandsgerechtigde vrijwilliger.
5. In 2011 is een structuur voor maatschappelijke stages operationeel. Jongeren worden met behulp van maatschappelijke stages geactiveerd om bij te dragen aan de sociale cohesie.
6. In 2011 wordt vrijwilligerswerk gestimuleerd en gefaciliteerd met behulp van ondersteuning van bestuur en leden van verenigingen door:
  - het wegnemen van belemmeringen;
  - het bieden van deskundigheidsbevordering aan bestuur en overige vrijwilligers (bijvoorbeeld public relations, vinden en binden van vrijwilligers, wetskennis);
  - het ondersteunen bij het werven van vrijwilligers in nieuwe doelgroepen zoals jongeren, ouderen, allochtonen en werknemers;
  - het ondersteunen bij flexibeler inzetten van vrijwilligers.²³

Het uitvoeringsprogramma 2008 bevat vijf activiteiten onder nieuw beleid. In twee gevallen is sprake van evaluaties. De commissie heeft niet kunnen vaststellen of deze evaluaties in 2008 zijn uitgevoerd. Wel is onderzoek verricht naar vrijwilligerswerk. Wat vrijwilligerswerk door bijstandsgerechtigden betreft lijkt sprake van een terughoudende aanpak. Volstaan wordt met het inventariseren van de huidige werkwijze bij sociale activering van bijstandsgerechtigden en met het inventariseren van knelpunten bij het vinden van een “match” tussen vraag en aanbod. Dit is een “tussenstap” op weg naar het verwezenlijken van deze doelstelling in 2011.²⁴

In het uitvoeringsprogramma 2009-2010 staan het uitvoeringsprogramma vrijwilligerswerk en mantelzorg aan de ene kant en de maatschappelijke stages aan de andere kant centraal. De commissie heeft niet kunnen vaststellen of naar aanleiding van twee onderzoeken naar vrijwilligerswerk en mantelzorg reeds een uitvoeringsprogramma is opgesteld.²⁵ Wat maatschappelijke stages betreft is dit jaar sprake van het vaststellen van de aanpak, waarbij belangrijke keuzes aan de orde zijn. Het gaat dan om (intergemeentelijke) samenwerking, uitvoering binnen de eigen ambtelijke organisatie of uitbesteding en de aansluiting van stages op vrijwilligerswerk en mantelzorg. Of deze aanpak reeds is bepaald heeft de commissie niet kunnen vaststellen. Volgens de gemeente is dit “momenteel in volle gang”.²⁶

---

²³ Idem.

²⁴ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

²⁵ Vrijwilligerswerk in de gemeente Gulpen-Wittem. Hastijns april 2009 en Mantelzorg (ondersteuning) in de gemeente Gulpen-Wittem. Hastijns april 2009.

²⁶ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

Prestatieveld 5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Onder dit prestatieveld vallen acht doelstellingen:

1. In 2011 beschikt de gemeente over een toegankelijk en vraaggericht aanbod van activiteiten op het gebied van educatie, beweging/sport en ontmoeting. Het huidige aanbod wordt daartoe in stand gehouden en waar mogelijk versterkt.
2. Mensen met een beperking en kwetsbare ouderen worden ondersteund in hun streven tot het behoud van de regie over hun eigen leven (zelfredzaamheid).
3. In 2011 zijn woningen, de directe woonomgeving, openbare ruimten en openbaar vervoer toegankelijker en meer bruikbaar voor mensen met een beperking en (kwetsbare) ouderen. Burgers hebben zo een aantal mogelijkheden in handen om zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving te kunnen wonen en deel te nemen aan activiteiten in de samenleving. Dit bevordert hun participatie. Dit gebeurt door:
  - het toewerken naar een levensloopbestendige woonvoorraad, enerzijds door levensloopbestendige nieuwbouw, anderzijds door het aanpassen van de bestaande woonvoorraad;
  - welzijnsaanbod voor ouderen vanuit de woon-zorgcomplexen;
  - het aanpakken van bushaltes, waardoor mensen met beperkingen gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer en in mindere mate een beroep hoeft te worden gedaan op een specifieke vervoersvoorziening.
4. Hoogwaardige collectieve voorzieningen worden in 2011 tegen een betaalbare en redelijke vergoeding aangeboden, waardoor burgers kunnen blijven participeren in het maatschappelijke leven.
5. In 2011 is een meerjarige nota integraal armoedebeleid in de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld, waarin naast een aanpak van materiële armoede ook de sociale gevolgen van armoede worden aangepakt.
6. In 2011 is een meerjarige nota integraal ouderenbeleid in de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld, waardoor helder is welke producten die nu met tijdelijke middelen zijn gefinancierd structureel zijn ingebed in de gemeente.
7. Voor erkende vluchtelingen heeft de gemeente Gulpen-Wittem in 2011 een aanbod voor eerste opvang. Hiervoor is in samenspraak met de gemeentelijke sociale dienst en het welzijnswerk een hoogwaardig doch betaalbaar product ontwikkeld.
8. De uitvoering van de Wet Inburgering door Pentasz leidt in 2011 tot een structurele integratie van nieuwkomers en vluchtelingen in de samenleving op het gebied van arbeid en participatie.²⁷

Het uitvoeringsprogramma 2008 bevat onder nieuw beleid tien activiteiten:

1. evaluatie eetpunt voor ouderen;
2. evaluatie behoefte aan computers voor ouderen;
3. evaluatie nieuwsvoorziening voor ouderen;
4. opstellen van een nota integraal armoedebeleid;
5. uitvoeren van maatregelen voor participatie en bevordering van de zelfredzaamheid van kwetsbare ouderen en ouderen met een beperking;

---

²⁷ Idem.

6. beleidsregel voor ondersteunende begeleiding met ingang van 1 januari 2009;
7. opstellen van en nota integraal ouderenbeleid;
8. aanbesteding voor eerste opvang voor erkende vluchtelingen;
9. evaluatie van deze dienstverlening over 2008;
10. besluit over voortzetting van deze dienstverlening.

De gemeente heeft de commissie laten weten dat deze tien activiteiten inmiddels allen zijn uitgevoerd.

Het uitvoeringsprogramma 2009-2010 bevat veel, maar niet alle doelstellingen uit het beleidsplan. De activiteiten betreffen zes van de acht doelstellingen, waarvan een aantal activiteiten pas na 2009 zijn voorzien. De voor 2008 voorziene evaluaties zijn doorgeschoven naar 2009.

Prestatieveld 6: Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Onder dit prestatieveld vallen vijf doelstellingen:

1. Mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem biedt de gemeente Gulpen-Wittem in 2011 voldoende hulpmiddelen en voorzieningen op een maatschappelijk aanvaardbaar kwalitatief niveau aan, opdat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en sociaal-maatschappelijk kunnen participeren. Deze hoogwaardige producten worden tegen een betaalbare en redelijke vergoeding aangeboden, waardoor burgers kunnen blijven participeren in het maatschappelijke leven.
2. De collectieve welzijnsvoorzieningen zijn in 2011 in kaart gebracht en daar waar nodig uitgebreid en meer toegankelijk gemaakt voor diverse (sub)doelgroepen. Mensen met beperkingen of een chronisch psychisch/psychosociaal probleem maken in 2011 in toenemende mate gebruik van algemene/collectieve voorzieningen en maken steeds minder gebruik van individueel te verlenen voorzieningen (in algemene zin).
3. Individuele voorzieningen in de voorwaardenscheppende sfeer worden in 2011 ingezet voor mantelzorgers, zodat de druk op hen wordt verlicht. In 2011 wordt bij de indicatiestelling rekening gehouden met de mantelzorg die iemand krijgt en is het alleen aan de mantelzorger zelf om aan te geven of dit wordt gecontinueerd of dat er voor dit gedeelte ook indicering dient plaats te vinden.
4. In 2011 wordt bij aanbestedingen telkens een link gelegd naar de Wwb en Wsw wat betreft de inzet van personeel.
5. In 2011 is er sprake van gemeenschappelijk wachtlijstbeheer door de woningstichtingen, hetgeen de doorschuifmogelijkheden vergroot tussen de verschillende woonvormen (extramuraal zelfstandig - extramuraal met zorg - intramuraal).²⁸

Het uitvoeringsprogramma 2008 en het uitvoeringsprogramma 2009-2010 kennen voor dit prestatieveld een opmerkelijk verschil. Voor 2008 waren voor alle vijf doelstellingen activiteiten voorzien, voor 2009-2010 slechts voor de eerste en vijfde doelstelling.

---

²⁸ Idem.

Prestatievelden 7, 8 en 9. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Onder deze prestatievelden vallen drie doelstellingen:

1. Preventief verslavingsbeleid jongeren (alcohol en drugs).
2. In het kader van het integrale armoedebeleid worden uithuiszettingen en afsluitingen van gas, water en electriciteit voorkomen, teneinde marginalisering en dakloosheid van kwetsbare groepen te voorkomen.
3. In 2011 heeft de gemeente een helder beeld van de aard en omvang van psychosociale problematiek in de gemeente.

Voor 2008 had de gemeente voor deze drie doelstellingen afzonderlijke activiteiten voorzien. De opstelling van de beleidsnota armoedebeleid heeft uiteraard een rechtstreeks verband met de tweede doelstelling, maar is doorgeschoven naar 2009. Voor de eerste doelstelling was voorzien het “aanjagen van het project preventie van alcoholgebruik door jongeren in samenwerking met Sophianum, het Trimbosinstituut en ondernemers.” Met dat laatste zijn ongetwijfeld horecaondernemers en winkels bedoeld. De commissie heeft niet kunnen vaststellen of dit project is gestart.

Wat de derde doelstelling betreft was in 2008 de bedoeling de GGD deze nulmeting te laten uitvoeren, in 2009 wordt besloten hiervoor een stagiaire aan te trekken. Het stageverslag wordt in 2010 verwacht.

3.3. Prestatieveldoverstijgende acties

Vier activiteiten in het uitvoeringsprogramma 2009-2010 zijn zogeheten prestatieveldoverstijgende acties. Het betreft:

1. horizontale verantwoording naar de burger;
2. de Wmo-raad, bestuurlijke burgerparticipatie;
3. regionale samenwerking;
4. sociale conferentie.

Wat de eerste actie betreft moet voor 2009 worden gedacht aan het bijhouden van de benchmark en het uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek. Beiden worden uitgevoerd door SGBO. Wat de tweede actie betreft is minder zichtbaar wat gedaan moet worden. Het voornemen is de Wmo-raad te betrekken bij besluitvorming over Wmo-aangelegenheden. Voor 2009 betrof dit het uitvoeringsprogramma en de verordening. Ook komen onder andere de klanttevredenheid, ondersteunende begeleiding en vrijwilligerswerk nog aan de orde. Het derde actiepunt kent ook geen prestatie-indicator: verdere regionale afstemming en overleg. En ten slotte de sociale conferentie: in 2009 wordt hiervoor een plan van aanpak opgesteld.

3.4. Klanttevredenheidsonderzoek

De gemeente Gulpen-Wittem heeft twee tevredenheidsonderzoeken laten uitvoeren. Het eerste tevredenheidsonderzoek had betrekking op het jaar 2007. Van de 399 uit twee steekproeven benaderde cliënten reageerden 226: een respons van 57 procent.

Het betrof cliënten die in 2007 een verzoek voor hulp in het huishouden hadden ingediend en cliënten die in 2006 en 2007 een verzoek voor een hulpmiddel hadden ingediend.

De tevredenheid over de aanvraagprocedure was 7,5. Van de respondenten was 85 procent tevreden over de wachttijd tussen toekenning en ontvangst van de ondersteuning. De waardering voor de huishoudelijke hulp was 8,2. Voor de voorzieningen die men krijgt vanwege een lichamelijke beperking was de waardering 7,0.

In totaal gaf 29 procent van de cliënten aan wel eens van de Wmo-raad te hebben gehoord. Deze raad is overigens pas in de loop van 2009 opgericht (zie paragraaf 5.2, blz. 33). Van degenen die wel eens van de Wmo-raad hadden gehoord was 81 procent tevreden over de informatie over de Wmo-raad. Tachtig procent is tevreden over de mate waarin de toen nog niet bestaande Wmo-raad voor de belangen van de cliënten in 2007 opkwam. Wel bestond toen een klankbordgroep Wwz-Wmo.

In de periode tussen oktober 2008 en april 2009 is een (vervolg)onderzoek naar de tevredenheid onder cliënten uitgevoerd. Hierbij is dezelfde opzet van steekproeven gekozen. Dit keer ging het om een steekproef van 400 personen, waarvan 224 de vragenlijst heeft ingeleverd. Dit is een respons van 56 procent.

De tevredenheid over de aanvraagprocedure was in 2008 7,1 (-0,4). Van de respondenten was 79 procent (-6) tevreden over de wachttijd tussen toekenning en ontvangst van de ondersteuning. De waardering voor de huishoudelijke hulp was in 2008 8,0 (-0,2). Voor de voorzieningen die men krijgt vanwege een lichamelijke beperking was de waardering 7,2 (+0,2).

In totaal gaf 43 procent (+14) van de cliënten aan wel eens van de Wmo-raad had gehoord. Deze raad is - zoals hierboven gemeld - pas in de loop van 2009 opgericht. Van degenen die wel eens van de Wmo-raad hadden gehoord was 80 procent (-1) tevreden over de informatie over de Wmo-raad. 84 procent (+4) is tevreden over de mate waarin de toen nog niet bestaande Wmo-raad voor de belangen van de cliënten in 2008 opkwam.

De tevredenheidsonderzoeken worden uitgevoerd volgens een vast stramien dat binnen een groot aantal gemeenten wordt gebruikt. Het is dus geen maatwerk. Bovendien valt methodologisch het nodige af te dingen op de aanpak. Cliënten (dus diegenen die een voorziening of hulpmiddel krijgen) worden steekproefsgewijs benaderd. Maar de Wmo is van iedereen en door deze aanpak verkleint de focus zich vanzelf naar slechts twee prestatievelen. Tenslotte bestaat weinig inzicht in de wijze waarop de cliënten hun reacties geven: vullen zij de vragenlijsten zelf in? Lokken de vragen politiek correcte antwoorden uit? Worden de respondenten geholpen bij het invullen?

De hoge score van tevredenheid over de nog niet bestaande Wmo-raad doet in ieder geval vermoeden dat in de onderzoekopzet tekortkomingen zitten. Momenteel wordt een andere opzet van het klanttevredenheidsonderzoek onderzocht.

Maar leidt dit nu tot een andere beleving van de tevredenheid over de uitvoering van de Wmo in Gulpen-Wittem? Het tegendeel is niet vanzelfsprekend. In 2007 werden vier bezwaren ontvangen over een beslissing over toekenning van hulp in het huishouden of verstrekking van een hulpmiddel. Drie bezwaren werden ingetrokken en een bezwaar werd ongegrond verklaard. In 2008 werden twaalf bezwaren ingediend.

Twee zijn nog in behandeling, zeven zijn ingetrokken en drie zijn ongegrond verklaard. Het aantal terechte klachten over de uitvoering van de Wmo in Gulpen-Wittem ligt dus aan de lage kant.²⁹

3.5. Benchmark

Over 2008 is naast het Klanttevredenheidsonderzoek nog een benchmark uitgevoerd.³⁰ In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de Wmo-thermometer waarmee de score van Gulpen-Wittem vergeleken wordt met het gemiddelde van de scores van andere gemeenten. Wat de basisbenchmark betreft scoort Gulpen-Wittem met 67 procent gelijk aan het landelijk gemiddelde. Wat de prestatievelden betreft wijkt Gulpen-Wittem significant van het landelijk gemiddelde af bij prestatieveld 3. Hier (informatie en advies) scoort Gulpen-Wittem veel hoger (85 procent) dan het landelijke gemiddelde (68 procent). Hetzelfde geldt voor ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers: 82 procent voor Gulpen-Wittem en 74 procent landelijk. Voor de prestatievelden 7, 8 en 9 ligt de score voor Gulpen-Wittem laag (33 procent), maar het betreft hier prestatievelden waarvoor de gemeente Gulpen-Wittem is aangewezen op voorzieningen in een centrumgemeente. Een ondermaatse score op deze prestatievelden hoeft dus niet te betekenen dat de voorzieningen voor inwoners van Gulpen-Wittem navenant slecht zijn.

---

²⁹ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 8 juli 2009.

³⁰ Benchmark Wmo 2008. Rapport Basisbenchmark Gemeente Gulpen-Wittem 17 november 2008.

4. Formele vereisten en financiële gevolgen

In dit hoofdstuk komen de volgende vragen aan de orde:

- in hoeverre voldoet de gemeente aan de eisen die in de Wmo aan de invoering worden gesteld?
- bestaat inzicht in de financiële betekenis van de Wmo voor de gemeente?

Bij de beantwoording van de eerste vraag gaat het niet zozeer om de juridische, wettechnische eisen, maar meer om een inhoudelijke toets.

4.1. In hoeverre voldoet de gemeente aan de eisen die in de Wmo aan de invoering worden gesteld?

De Wet maatschappelijke ondersteuning kent een aantal bepalingen waarin eisen zijn opgenomen. Zo bepaalt artikel 3 dat de gemeenteraad een of meer plannen vaststelt. Dit beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie, moet in ieder geval op onderstaande zes aspecten ingaan:

1. de gemeentelijke doelstellingen. Het gaat hier om kwalitatieve doelstellingen én kwantitatieve doelstellingen;
2. de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning en welke acties worden uitgevoerd binnen de door het plan bestreken periode;
3. de door de gemeente te behalen resultaten;
4. de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen. Het gaat hier om:
  - (gezondheids)zorgbeleid
  - woonvisie/woonbeleid;
  - armoedebeleid;
  - activeringsbeleid (in het kader van Wwb, Wsw, Wia en Wajong);
  - sportbeleid;
  - integratie-/inburgeringbeleid;
  - vervoersbeleid (leerlingenvervoer, Wsa-vervoer).
5. de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
6. de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking, mensen met langdurige psychische klachten, mensen met psychogeriatrische problemen, mensen met een zintuiglijke beperking.

Het beleidsplan van de gemeente Gulpen-Wittem voor de Wmo 2008-2011 kent kwalitatieve doelstellingen en een uitgebreid pakket aan maatregelen om deze doelstellingen te verwezenlijken. De uitvoeringsrapportage over 2009-2010 vertoont een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van de uitvoeringsrapportage over 2008. Kwantitatieve doelstellingen ontbreken, maar in de voorgenomen activiteiten zitten aanzetten tot nulmetingen, bepaling van de omvang van doelgroepen en door de systematiek van vaste huisbezoeken wordt de ondergrond gelegd voor meer kwantitatieve doelstellingen.

De gemeente Gulpen-Wittem streeft een integrale aanpak van het Wmo-beleid na. Niet alleen de samenhang tussen de negen prestatievelen staat op de voorgrond, maar ook is aansluiting gezocht bij andere beleidsterreinen: wonen, werk en inkomen.

De gemeente voert een actief armoede(bestrijding)beleid en ouderenbeleid en heeft hiernaast een convenant gesloten met de Woningvereniging Gulpen, Stichting Woonpunt en Woningstichting voor het aanpasbaar bouwen en aanpasbaar verbouwen van woningen voor personen met en beperking.³¹

Artikel 5 van de Wmo bepaalt dat de gemeenteraad bij verordening regels vaststelt over de verstrekking van individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder deze voorzieningen worden ontvangen (in natura, financiële vergoeding of een persoonsgebonden budget). In deze verordening dienen twee bepalingen in ieder geval te worden opgenomen. De eerste bepaling betreft de wijze waarop de toegang tot het aanvragen van individuele voorzieningen in samenhang met voorzieningen op het gebied van wonen en zorg als bedoeld in de AWBZ is geregeld. De tweede bepaling betreft de wijze waarop de verstrekking van individuele voorzieningen samenhangend wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager. In de op 28 september 2006 vastgestelde verordening voorziet artikel 2 in de eerste door de wetgever verplicht gestelde bepaling. De artikelen 3 tot en met 6 voorzien in de tweede door de wetgever verplicht gestelde bepaling.

Artikel 9 van de Wmo bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders jaarlijks vóór 1 juli de uitkomsten van onderzoek naar tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning publiceert. Dit geldt ook voor de bij ministeriële regeling aangegeven gegevens over de prestaties van de gemeente. De commissie constateert dat jaarlijks de tevredenheid wordt onderzocht. Ook wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd waarin de prestaties van de gemeente worden vergeleken met andere gemeenten. De commissie heeft niet kunnen vaststellen of deze onderzoeken binnen de gestelde tijdslimiet zijn gepubliceerd. Deze onderzoeken zijn aan de gemeenteraad toegezonden en voor en breder publiek via de gemeentelijke website bekendgemaakt.

Artikel 11 van de Wmo bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders ingezetenen en belanghebbenden betreft bij de voorbereiding van het beleid. In het beleidsplan ontbreekt per prestatieveld een overzicht van organisaties waarmee in dit verband kan worden samengewerkt. De gemeente heeft voor een andere aanpak gekozen met werkt samen met de Wmo-raad.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft lang geworsteld met de oprichting van de Wmo-raad. Op 1 januari 2008 fuseerden de gehandicaptenraad en de seniorenraad in de Stichting Belangenbehartiging Ouderen en Gehandicapten (Stichting Bog). Daarnaast was een klankbordgroep Wmo-Wwz actief, die uit aanbieders en vragers van Wwz-diensten bestond. Voorzitter was wethouder Leurs-Mordang. Deze klankbordgroep nam de adviesfunctie van de seniorenraad en het gehandicaptenplatform over, waardoor de vreemde constellatie ontstond dat de klankbordgroep onder voorzitterschap van wethouder Leurs-Mordang wethouder Leurs-Mordang ging adviseren. Aan deze situatie kwam pas begin 2009 een einde toen een onafhankelijke Wmo-adviesraad werd opgericht onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

4.2. Bestaat inzicht in de financiële betekenis van de Wmo voor de gemeente?

In het Beleidsplan Wmo 2008-2011 komt een financiële vraag aan de orde: “redden we het met de beschikbare middelen?” Het antwoord van de gemeente Gulpen-Wittem op deze vraag is omgeven met onzekerheden. Ervaring had de gemeente niet met de verstrekking van voorzieningen waarvoor ze voordien niet verantwoordelijk was, met andere woorden de huishoudelijke hulp.

---

³¹ Convenant Wet maatschappelijke ondersteuning, Gulpen-Wittem, 14 mei 2008.

Voor het jaar 2007 ging de gemeente uit van 1.387.674 euro, waarbij inkomsten uit eigen bijdragen ten bedrage van 100.000 euro buiten beschouwing bleven. Voor 2008 werd rekening gehouden met lagere uitgaven. De verschuiving van hulp in de huishouding naar een eenvoudiger inzet, de overgang naar persoonsgebonden budgetten en lagere uitvoeringskosten omdat in 2007 een herindicatie van alle cliënten zou plaatsvinden en in 2008 niet lagen aan deze verwachting ten grondslag. Tegenover deze lagere uitgaven zou ook een geringere uitkering uit het gemeentefonds staan: “Per saldo zou de gemeente het moeten kunnen redden binnen de beschikbare middelen.” Dat gold voor 2008, maar voor de toekomst verwacht de gemeente een toename van de vraag naar voorzieningen als gevolg van de vergrijzing.³²

De aan de commissie beschikbaar gestelde begrotingsstukken voor 2007 geven het volgende beeld dat betrekking heeft op alle negen prestatievelden:

Tabel 1 *Begroting 2007 Wmo (in euro)*

Prestatieveld	2007
1. Sociale samenhang en leefbaarheid	1.836.979
2. Ondersteuning van jongeren	478.669 ³³
3. Het geven van advies en informatie	275.018
4. Steunen van vrijwilligers en mantelzorgers	19.933
5. Bevorderen van deelname aan maatschappelijk verkeer	0
6. Verlenen van voorzieningen	971.161
7. Maatschappelijke opvang	15.720
8. Openbare geestelijke gezondheidszorg	2.883
9. Verslavingsbeleid	5.610
Totaal	3.605.973

De commissie tekent hierbij aan dat de in het Beleidsplan geprognosticeerde uitgaven voor de Wmo (prestatieveld 6) fors afwijken van de in de begroting voor 2007 genoemde bedragen.

³²“Meedoen in Gulpen-Wittem. Beleidsplan Wmo 2008-2011”, blz. 40 en 41.

³³ Dit bedrag is later verlaagd naar 383.145 euro. Zie begroting 2008.

Voor de begroting 2008 gelden de volgende bedragen:

Tabel 2 *Begroting 2008 Wmo (in euro)*

Prestatieveld	2008
1. Sociale samenhang en leefbaarheid	2.481.932
2. Ondersteuning van jongeren	372.473
3. Het geven van advies en informatie	270.097
4. Steunen van vrijwilligers en mantelzorgers	20.368
5. Bevorderen van deelname aan maatschappelijk verkeer	0
6. Verlenen van voorzieningen	778.385
7. Maatschappelijke opvang	15.720
8. Openbare geestelijke gezondheidszorg	2.883
9. Verslavingsbeleid	5.610
Totaal	3.947.468

De commissie constateert ook hier dat de in het beleidsplan opgenomen bedrag aan Wmo-kosten (voor prestatieveld 6) significant afwijkt van het bedrag in de begroting voor 2008.

Tijdens gesprekken voor dit onderzoek met vertegenwoordigers van de gemeente is erop gewezen dat voor 2009 rekening wordt gehouden met Wmo-uitgaven in de orde van grootte van 2,2 miljoen euro. Daarvan gaat het om 800.000 euro voor verstrekking van hulpmiddelen en 1,4 miljoen euro voor hulp in het huishouden. Deze bedragen zijn niet te herleiden tot de begrotingcijfers. De begrotingcijfers sporen ook niet met de uitspraak van wethouder Leurs-Mordang in gesprek met de commissie dat het met de beheersbaarheid van de uitgaven voor de Wmo minder goed is gesteld en dat de kosten van huishoudelijke hulp en hulpmiddelen “de pan uitrijzen”.³⁴

De gemeente heeft hierop naderhand het volgende laten weten: “de gemeente geeft aan individuele voorzieningen ongeveer 2.400.000 uit. Op de voorzieningen uit de vroegere Wvg was een klein bedrag over, op de Wmo een klein bedrag tekort. Het ging per saldo om circa 25.000 tekort. De prognose voor 2009 is overigens minder gunstig, we verwachten voor dit jaar wel een tekort. Vandaar de uitspraak van Wethouder Leurs.”³⁵

Als het bedrag van 2,2 miljoen euro klopt, bedragen de kosten van de Wmo voor de Gulpen-Wittem gemiddeld 147 euro per inwoner, beduidend minder dan het gemiddelde voor Limburg (186 euro per inwoner).

---

³⁴ Gesprekken met wethouder mevrouw M.F.H. Leurs-Mordang, mevrouw K.H. Jeurissen, mevrouw drs. B.A.B. Deiana, de heer L. Huynen. Gulpen-Wittem, 1 juli 2009.

³⁵ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 23 oktober 2009.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft aan de (meeste) formele vereisten in de Wmo voldaan, zij het dat de totstandkoming van een onafhankelijke Wmo-raad heeft moeten wachten tot 2009.

De financiële verantwoording is niet consequent. De gemeente hanteert in verschillende verantwoordingsdocumenten verschillende berekeningen die tot uiteenlopende uitkomsten leiden.

5. Betrokkenheid van gemeenteraad, burgers en belanghebbenden

In dit hoofdstuk komen de volgende vragen aan de orde:

- wat is de betrokkenheid van de raad bij de plaatselijke invulling van de Wmo en bij het verdere uitvoeringstraject?
- In hoeverre zijn burgers en belangenverenigingen in het kader van burgerparticipatie betrokken bij de besluitvorming en invoering van de Wmo?

5.1. Betrokkenheid van de raad

De vraag naar de betrokkenheid van de raad bij de plaatselijke invulling van de Wmo en bij het verdere invoeringstraject is reeds in hoofdstuk 3 aan de orde geweest. Daarin zijn de door de gemeente genomen stappen bij de invoering en de uitvoering van de Wmo aan bod gekomen. De commissie laat ze in dit hoofdstuk kort de revue passeren om de betrokkenheid van de gemeenteraad te belichten.

Bij de ontwikkeling van een visie op de invoering van de Wmo zijn raadsleden in twee belangrijke stadia betrokken geweest. Het eerste stadium betreft de periode waarin het visiedocument werd opgesteld. Gemeenteraadsleden werden hierover geraadpleegd.³⁶ Later, op 2 februari 2006, sprak de gemeenteraad zich uit over dit visiedocument en maakte daarmee strategische keuze waarbij zelfredzaamheid uitgangspunt was voor de opstelling van cliënt en gemeente. De focus lag hierbij op de verstrekking van hulp in het huishouden en hulpmiddelen.

Twee jaar later, op 6 maart 2008, stemde de gemeenteraad in met het beleidsplan Wmo 2008-2011. De uitvoering van het beleidsplan wordt gevolgd in uitvoeringsprogramma's die jaarlijks aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tussen het uitvoeringsprogramma 2008 en het uitvoeringsprogramma 2009-2010 zijn aanzienlijke kwalitatieve verschillen. Het laatste uitvoeringsprogramma biedt de raad de gelegenheid de voortgang kritisch te controleren.

5.2. Betrokkenheid van burgers en belanghebbenden

De laatste onderzoeksvraag heeft betrekking op de betrokkenheid van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming over en de invoering van de Wmo.

De gemeente Gulpen-Wittem is tevreden over de betrokkenheid van burgers en belanghebbenden.³⁷ Voor senioren verschijnt regelmatig een informatiebrief voor en door senioren en voor en door mensen met een beperking. De gemeente bezoekt systematisch alle aanvragers van voorzieningen in het kader van de Wmo om de bredere context van aanvraag te kunnen beoordelen. Naar vragen en behoeften op andere prestatievelen (mantelzorgers en vrijwilligers) heeft de gemeente afzonderlijke onderzoeken laten uitvoeren.

Het Wmo-platform is samengesteld uit personen die nadrukkelijk afkomstig zijn uit organisaties die tot het werkterrein van de Wmo horen.

³⁶ "Are you being served? Contouren van de Wmo". Van der Bunt adviseurs voor organisatie en beleid. Amsterdam, 25 oktober 2005.

³⁷ Gesprek met wethouder mevrouw M.F.H. Leurs-Mordang. Gulpen-Wittem, 1 juli 2009.

De leden zijn afkomstig uit de klankbordgroep die onder voorzitterschap van de verantwoordelijke wethouder stond. Deze klankbordgroep is betrokken geweest bij het invoeringstraject van de Wmo in Gulpen-Witterm, waardoor de ietwat vreemde figuur is ontstaan dat de klankbord heeft geadviseerd aan zijn eigen voorzitter. De commissie heeft aan de voorzitter van het Wmo-platform een aantal vragen voorgelegd, die zijn beantwoord door tussenkomst van een medewerker van de gemeente Gulpen-Witterm.³⁸

De betrokkenheid van de raad bestaat in eerste aanleg uit goedkeuring van beleidsvisie en beleidsplan. De gemeenteraad ontvangt daarnaast de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en volgens de gemeente de kwartaalrapportages.

De gemeente Gulpen-Witterm investeert in de betrokkenheid van burgers en belanghebbenden. Dat blijkt uit de systematiek van huisbezoeken, nieuwsbrieven en ook via de website van de gemeente is het mogelijk om snel de meest belangrijke informatie voor cliënten te vinden. Wat de huisbezoeken betreft heeft de gemeente Gulpen-Witterm ervoor gekozen een externe partij (Bureau Seni Cura) alle aanvragen van individuele voorzieningen thuis te bezoeken. Hierdoor ontstaat een meer volledig beeld van de behoefte aan ondersteuning bij individuele cliënten. Ook biedt deze aanpak mogelijkheden voor maatwerk: niet elk verzoek om individuele ondersteuning is immers de best passende ondersteuning.

---

³⁸ E-mail van mevrouw drs. Deiana van 9 september 2009 10.29 uur.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1. Conclusies

1. Invoering van de Wmo

De gemeente Gulpen-Wittem heeft langs twee sporen gewerkt aan de invoering van de Wmo. Het eerste spoor was in de woorden van een van de geïnterviewden “een rijdende trein”. Veel van de in de Wmo ondergebrachte taken waren reeds aan de gemeente toebedeeld, maar kregen “een andere paraplu”. Het tweede spoor was om wat er nieuw was voor de gemeente zo snel mogelijk op de rails te krijgen. Dat betrof niet alleen de hulp in de huishouden, maar ook de samenhang met andere beleidsterreinen en dus ook stevige invulling van de prestatievelden 1, 2 en 4. Daarbij werd ook de samenhang met beleidsterreinen wonen, werken en inkomen in de gemeente Gulpen-Wittem bij de beleidsvoorbereiding een zwaar accent gegeven.

2. Samenhang met andere beleidsterreinen

In 2007 vond voor de verstrekking van de hulp in de huishouding in Gulpen-Wittem een herindicatie onder alle cliënten plaats. Het streven was om op 1 januari 2009 Gulpen-Wittem “Wmo- proof” te hebben en het ambitieuze beleidsplan in 2011 volledig te hebben uitgevoerd. Hiermee heeft de gemeente Gulpen-Wittem veel hooi op haar vork genomen. Bij de uitwerking van de prestatievelden van de Wmo heeft zij consequent en uitgebreid dwarsverbanden gelegd met andere gemeentelijke beleidsterreinen en taken op het gebied van wonen, werken en inkomen. Maar bij de uitvoering heeft de gemeente ook moeten woekeren met wat zij in zo korte tijd aankon. Nulmetingen naar bij voorbeeld de omvang van doelgroepen en evaluaties zijn in de tijd doorgeschoven. Dat is op den duur een ontwikkeling die ten koste gaat van het vele goede dat op dit gebied in Gulpen-Wittem tot stand is gebracht.

3. Naar evenwicht tussen informatie vooraf en verantwoording achteraf

In haar aanpak ligt de nadruk op het uitwerken van deze plannen en doelstellingen (zie blz. 16 en 17). Veel minder is er aandacht voor de verantwoording. In de uitvoeringsprogramma's wordt veel aangekondigd voor later, maar niet verklaard waarom bepaalde tijdslijnen niet worden gehaald of doorgeschoven worden naar latere momenten. De wijze waarop over de financiële gevolgen verantwoording wordt afgelegd vertoont onduidelijkheden. De begrotingscijfers sporen niet met stellige uitspraken hierover die in gesprekken tussen vertegenwoordigers van de gemeente en de commissie zijn gedaan.

4. Visie op betekenis, kansen en uitdagingen Wmo

De derde conclusie betekent niet dat een visie op de betekenis, kansen en uitdagingen van de Wmo ontbreekt. Integendeel, na het startjaar is welbewust gekozen voor een integrale aanpak van de negen prestatievelden en in de vorm van nieuw beleid op het gebied van armoedebestrijding en ouderen voor samenhang met andere beleidsterreinen.

Bovendien heeft Gulpen-Wittem gekozen voor een vaste procedure van huisbezoeken, zodat individuele aanvragen van de cliënt bekeken kunnen worden getoetst in een breder kader. De achterliggende gedachte is dat een aanvraag voor een voorziening vaak een teken is dat meer mis is met de zelfredzaamheid van de cliënt of dat juist sprake is van de noodzaak van andere voorzieningen in plaats van de gewenste voorziening. De huisbezoeken zijn in handen gelegd van een professionele organisatie en externe medewerkers. Met dit systeem van maatwerk en huisbezoeken is een persoonlijke aanpak gekozen, waarmee Gulpen-Wittem in de woorden van een van de geïnterviewden “midden in de roos” heeft geschoten.

5. Betrokkenheid van de burger

De gemeente Gulpen-Wittem investeert in de betrokkenheid van burgers en belanghebbenden. Dat blijkt uit verschillende initiatieven, zoals standaard huisbezoeken, nieuwsbrieven en de integrale aanpak van de Wmo. De late oprichting van de Wmo-adviesraad is wellicht beargumenteerbaar, maar had desalniettemin beter (dus vroeger) gekund.

6.2. Aanbevelingen

1. Meer nadruk op beleidsmatige verantwoording

De informatievoorziening over de uitvoering van de Wmo richt zich vooral op de vele plannen van de gemeente Gulpen-Wittem. Het maken van ambitieuze plannen mag echter niet ten koste gaan van een gedegen verantwoording over de uitvoering van die plannen. Daar ligt ruimte voor verbetering.

2. Niet te veel hooi op de vork: doe wat toegezegd is

De gemeente Gulpen-Wittem ontwikkelt veel plannen en initiatieven. De integrale aanpak van de Wmo en de aansluiting hiervan op andere beleidsterreinen verdient navolging in andere gemeenten. Maar dit mag niet ten koste gaan van de uitvoering van evaluaties en het maken van nulmetingen die voor toekomstige plannen van grote betekenis kunnen zijn. Dat geldt ook voor een nog betere verantwoording op financieel gebied.

3. Voorbeeldfunctie voor andere gemeenten

De gemeente Gulpen-Wittem geeft een ruime invulling aan haar Wmo-beleid. Ze heeft wellicht midden in de roos geschoten met haar aanpak van de Wmo. Op onderdelen heeft de gemeente zo goed de invoering en de uitvoering van de Wmo aangepakt dat andere gemeenten wellicht kunnen leren van de ervaringen in Gulpen-Wittem.

Bijlagen

Bijlage 1

Uitgebreid overzicht dat ten grondslag ligt aan het gebruikte toetsingskader

A. Algemeen

- Beleidsplan, al dan niet voorafgegaan door startnotitie en beleidsvisie (Artikel 3, lid 1 en 2: de gemeenteraad stelt een plan vast telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren)
- In het plan moet in ieder geval worden ingegaan op (artikel 3, lid 4):
  - * de gemeentelijke doelstellingen;
    - + kwalitatieve doelstellingen;
    - + kwantitatieve doelstellingen;
  - * de wijze van uitvoering van het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning;
  - * de door de gemeente te behalen resultaten;
  - * de door de gemeente te nemen maatregelen om de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen;
    - + relatie met andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals:
      - ~ (gezondheid)zorgbeleid
      - ~ woonvisie/woonbeleid;
      - ~ armoedebelaid;
      - ~ activeringsbeleid (in het kader van Wwb, Wsw, Wia en Wajong);
      - ~ sportbeleid;
      - ~ integratie-/inburgeringbeleid;
      - ~ vervoersbeleid (leerlingenvervoer, Wsa-vervoer).
  - * de door de gemeente te nemen maatregelen om keuzevrijheid te bieden;
  - * de wijze waarop gemeenteraad en gemeentebestuur zich op de hoogte hebben gesteld van de behoeften van kleine doelgroepen, zoals:
    - + mensen met een verstandelijke beperking;
    - + mensen met langdurige psychische klachten;
    - + mensen met psychogeriatrische problemen;
    - + mensen met een zintuiglijke beperking.
  - * samenwerking met andere gemeenten op het gebied van:
    - + aanbesteding van de hulp bij het huishouden;
    - + vrijwilligers en mantelverzorgers;
    - + opvoedingsondersteuning;
    - + mensen met beperkingen;
    - + verstrekking van individuele voorzieningen;
    - + Wmo-loket;
    - + maatschappelijke opvang;
    - + verslavingszorg.

B. Participatie in het Wmo-beleid

- Participatie van de burgers bij het Wmo-beleid is vastgelegd in artikel 11 en 12. Bij:
  - + de beleidsvoorbereiding;
  - + vroegtijdig de mogelijkheid om zelfstandig beleidsvoorstellen in te dienen over maatschappelijke ondersteuning;

- + gelegenheid tot advies indienen door de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning;
- + motivering van gemeentebestuur gericht aan gemeenteraad over de manier waarop de belangen en behoeften van inwoners die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken in de beleidsvorming zijn meegewogen.

- Wijze van participatie van organisaties die betrokken zijn bij opstellen van visie en doelen van de Wmo:

- + informeren;
- + raadplegen;
- + vragen om instemming.

Het gaat bij informeren, raadplegen en vragen om instemming om organisaties die bij maatschappelijke ondersteuning zijn betrokken:

- + welzijnsinstellingen;
  - + mantelzorgorganisaties;
  - + vrijwilligersorganisaties;
  - + thuiszorginstellingen;
  - + eerstelijns gezondheidszorg;
  - + woningcorporaties;
  - + stichting MEE;
  - + instellingen voor gehandicapten;
  - + verzorgingscentra en –tehuizen;
  - + verslavingszorg en GGZ-instellingen;
  - + instellingen voor jeugdzorg;
  - + indicatieorganen;
  - + instellingen voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang;
  - + religieuze instellingen;
  - + kinderopvangorganisaties en scholen;
  - + zorgkantoren;
  - + politie;
  - + schuldhulpverlening;
  - + vervoersaanbieders;
  - + provincie.
- horizontale verantwoording: artikel 9 schrijft voor dat het gemeentebestuur jaarlijks voor 1 juli bekend maakt de uitkomsten van het Klanttevredenheidsonderzoek en de bij ministeriële regeling aangewezen prestatiegegevens. De instrumenten daarvoor zijn:
- + burgerjaarverslagen;
  - + Wmo-beleidsmonitor;
  - + deelname aan benchmark Wmo;
  - + jaarrekening;
  - + publicatie in lokale krant;
  - + speciale woonkrant;
  - + website van de gemeente.

C. Het onder A genoemde plan betreft gemeentelijke doelstellingen op de verschillende terreinen van maatschappelijke ondersteuning (artikel 3). Deze terreinen zijn hieronder geclusterd en gespecificeerd.

1. Sociale samenhang, ondersteuning van vrijwilligers en opvoedingsondersteuning.

- gemeentelijke activiteiten gericht op sociale samenhang:

- + bevorderen van burgerparticipatie bij lokale activiteiten;
- + stimuleren van eigen initiatieven van burgers;
- + zorgen voor goede buurtinformatie en buurtvoorlichting;
- + ondersteunen van burgerplatforms;
- + bevorderen van buurt- en straatcontactactiviteiten;
- + bevorderen van netwerkvorming voor specifieke groepen;
- + bevorderen van (vrijwillig) buurtbeheer en buurttoezicht;
- + zorgen voor (vrijwillige) buurtbemiddeling;
- + bevorderen dat bewoners zelf wijkgedragscodes ontwikkelen.

- gemeentelijke activiteiten gericht op ondersteuning van vrijwilligers (ook in sportverenigingen, kinderboerderijen, buurtcomités en muziekgezelschappen):

- + vrijwilligersinformatiepunt;
- + deskundigheidsbevordering;
- + vrijwilligersonderscheiding/vrijwilliger van het jaar;
- + makelaarsfunctie (matching van vraag en aanbod);
- + verzekering;
- + vrijstelling sollicitatieplicht;
- + faciliteiten (parkeerkaarten, kortingspassen etc);
- + kinderopvang.

- gemeentelijke activiteiten gericht op jeugdigen met opgroei problemen en op ouders met problemen met opvoeden:

- + informatie en advies
- + signalering
  - ~ voorlichting professionals die met jeugdigen werken;
  - ~ meldcode bij vermoeden van kindermishandeling;
  - ~ centraal meld- en verzamelpunt;
  - ~ andere voorzieningen.
- + toeleiding hulpaanbod
  - ~ schoolmaatschappelijk werk;
  - ~ zorgnetwerken rondom scholen primair onderwijs;
  - ~ zorgnetwerken rondom scholen voortgezet onderwijs;
  - ~ buurtnetwerken;
  - ~ zorgnetwerken rondom Regionale Opleidingscentra.
- + licht pedagogische hulp
  - ~ kortdurende begeleiding jeugdigen of ouders;
  - ~ gezinsondersteuning;
  - ~ pedagogisch spreekuur;
- + zorgcoördinatie
  - ~ afstemmen hulpverlening bij multi-probleemgezinnen;

~ gezinscoach.

2. Mensen met beperkingen

- informatie, advies en cliëntondersteuning
  - + fysiek loket op gemeentelijk niveau;
  - + geen fysiek loket: andere oplossingen voor het bieden van informatie en advies;
    - ~ telefonisch Wmo-loket;
    - ~ digitaal Wmo-loket;
    - ~ actieve voorlichting/advies aan specifieke doelgroepen;
    - ~ afzonderlijke voorzieningen voor specifieke doelgroepen en vragen;
    - ~ mobiel loket.
  - + fysiek loket gevestigd in een andere gemeente in de regio.

- voorzieningen van informatie en/of advies:
  - + woningaanpassingen, rolstoelvoorzieningen, vervoersvoorzieningen ;
  - + hulp bij het huishouden;
  - + informatie over verschillende zorgaanbieders;
  - + steun bij problemen bij het voeren van regie over het huishouden;
  - + invalidenparkeerkaart;
  - + Awbz-/Zvw-voorzieningen;
  - + ondersteuning van mantelzorgers;
    - ~ informatiepunt voor mantelzorgers;
    - ~ begeleiding/ondersteuning;
    - ~ lotgenotencontact;
    - ~ cursussen;
    - ~ respijtzorg thuis;
    - ~ respijtzorg buitenshuis;
    - ~ nazorg;
    - ~ mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid;
    - ~ vrijstelling sollicitatieplicht;
    - ~ faciliteiten (parkeerkaarten, kortingspassen etc);
    - ~ kinderopvang;
    - ~ afspraken met lokale werkgevers over mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid.
  - + bijzondere woningen zoals rolstoelgeschikte of seniorenwoningen;
  - + ouderwerk/-activiteiten;
  - + verkrijgen van ondersteuning en hulp door vrijwilligers;
  - + inkomensondersteuning en schuldhulpverlening;
  - + psychosociale hulpverlening;
  - + geestelijke gezondheidszorg;
  - + vrouwenopvang en/of meldpunt huiselijk geweld;
  - + sociaal raadsliden/sociaal-juridische hulpverlening;
  - + verslavingszorg;
  - + dak- en thuislozenopvang;
  - + vrijetijds- en culturele voorzieningen;
  - + opvoedingsondersteuning;
  - + leerlingenvervoer;

- + jongerenwerk/activiteiten;
- + Wsw-vervoer;
- + opbouwwerk/buurtconciërge.

- indicatiestelling Wmo-loketten

- + indicatie en toegang.
  - ~ hulp bij huishouden;
  - ~ vervoersvoorzieningen;
  - ~ rolstoelen;
  - ~ woningaanpassingen;
  - ~ invalidenparkeerkaart;
  - ~ maaltijdvoorzieningen, boodschappenvoorzieningen, alarmering;
  - ~ bijzondere woningen zoals rolstoelgeschikte of seniorenwoningen;
  - ~ inkomensondersteuning en schuldhulpverlening;
  - ~ Awbz-voorzieningen;
  - ~ leerlingenvervoer;
  - ~ Wsw-vervoer;
  - ~ vrouwenopvang en/of meldpunt huiselijk geweld;
  - ~ geestelijke gezondheidszorg;
  - ~ verslavingszorg.

- organisaties waarmee cliënt in het Wmo-loket rechtstreeks contact kan leggen:

- + ouderenadviseurs;
- + Stichting MEE;
- + vrijwilligers-/mantelzorgorganisaties;
- + welzijnswerk;
- + algemeen maatschappelijk werk;
- + Centrum indicatiestelling zorg/indicatiesteller;
- + thuiszorginstelling;
- + sociaal raadsliden;
- + steunpunt geestelijke gezondheidszorg;
- + woningbouwcorporatie/wooninformatiepunt;
- + inkomensondersteuning/schuldhulpverlening.

- cliëntondersteuning:

- + mensen die mantelzorg verlenen;
- + mensen met een lichamelijke beperking;
- + mensen met psychosociale of materiële problemen;
- + mensen met een meervoudige problematiek;
- + mensen met een verstandelijke beperking;
- + mensen met chronische psychische problemen.

- betrokkenheid bij algemene voorzieningen:

- + maaltijdvoorziening;
- + waarborgen toegankelijkheid openbare ruimte;
- + waarborgen toegankelijkheid openbare voorzieningen;

- + boodschappendienst;
- + wijksteunpunt voor kortdurende hulp in het huishouden;
- + wasserette die was ophaalt en aflevert.

- betrokkenheid bij individuele voorzieningen:
  - + hulp in het huishouden;
  - + vervoersvoorzieningen;
  - + woonvoorzieningen;
  - + rolstoelvoorzieningen.
- betrokkenheid bij indicatiestelling;
- wijze van indicatiestelling:
  - + huisbezoek;
  - + telefonisch;
  - + mondeling (aan loket);
  - + schriftelijk;
  - + elektronisch.
- voorzieningen waarvoor de gemeente een eigen bijdrage vraagt:
  - + hulp in het huishouden;
  - + individuele vervoersvoorziening;
  - + onroerende woonvoorziening;
  - + roerende woonvoorziening.

3. Maatschappelijke zorg

- bijdrage van de gemeente aan:
  - + ketensamenwerking;
  - + bureau schuldhulpverlening;
  - + vroegsignalering en preventie;
  - + toeleiding naar zorg-/hulpverlening;
  - + afspraken met woningbouwcorporaties over huisuitzettingen;
  - + meldpunt voor crisisdreiging;
  - + individuele trajectplannen voor dak- en thuislozen;
  - + opsporen kwetsbare personen;
  - + bij terugval/uitval mensen opnieuw opsporen;
  - + Oggz-platform;
  - + meldpunt overlast;
  - + informatieloket voor dak- en thuislozen.

Bijlage 2

Lijst van geïnterviewden en geraadpleegde deskundigen

Mevrouw M.F.H. Leurs-Mordang	Wethouder
Mevrouw K.H. Jeurissen	Directeur beleid en projecten
Mevrouw drs. B.A.B. Deiana	Beleidsmedewerker Wmo
De heer L. Huynen	Frontoffice Wmo, bureau Seni Cura

Bij de voorbereiding en uitvoering van dit onderzoek raadpleegde de commissie de volgende personen:

De heer dr. R. Gilsing	Medewerker Sociaal en Cultureel Planbureau, projectleider Wmo-evaluatie
Mevrouw dr. ir. R. Kwekkeboom	Medewerker Sociaal en Cultureel Planbureau
De heer drs. P. Vos	Algemeen secretaris Raad voor de Volksgezondheid en Zorg

---

Bijlage 3:
Lijst van afkortingen

AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
CIZ	Centraal indicatieorgaan zorg
CPB	Centraal plan bureau
GGD	Gemeentelijke gezondheids dienst
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
PIW	Stichting partners in welzijn
SCP	Sociaal en Cultureel planbureau
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jonggehandicapten
WIA	Wet werk en inkomensvoorziening naar arbeidsvermogen
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand
ZZW	Zorgverzekeringswet

Bijlage 4

Geraadpleegde literatuur

Gijs van Houten, Mathijs Tuynman, Rob Gilsing, "Eerste tussenrapportage WMO-evaluatie. De invoering van de WMO: gemeentelijk beleid in 2007." Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2008

Provincie Limburg, "Limburg doe(t) mee! De WMO in Limburg: Evaluatie vanuit het perspectief van gemeenten, cliënten en thuiszorgaanbieders". Maastricht, december 2008

Rekenkamer Den Haag, "Zicht op invoering en uitvoering. Onderzoek naar de beleidsvorming en toekomstige evaluatie van de WMO." Den Haag, december 2008

Rekenkamercommissies Parkstad Limburg, "De WMO uit de startblokken. Aandachtspunten Beleidsplan WMO". Heerlen, juni 2007

Rekenkamer Venlo, "WMO: meedoen tegen (w)elke prijs?" Venlo, september 2007

Rekenkamercommissie Zaltbommel, "WMO in Zaltbommel: Voor elkaar? Onderzoek naar de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Zaltbommel." Zaltbommel december 2007

Rekenkamer Zaanstad, "De Wmo in Zaanstad. Het persoonsgebonden budget voor huishoudelijke hulp." Zaanstad, april 2009

Bijlage 5

Overzicht eerdere onderzoeken rekenkamercommissie-zl

2006	Nuth	Onder de loep	Declaratiegedrag in de gemeente Nuth
2006	Gulpen-Wittern	Tere plekken	Integriteit en wegwerkzaamheden aan de Slenakerweg in Gulpen-Wittern
2006	Meerssen	In de Meerssense maat	Onderzoek naar de organisatieontwikkeling van de gemeente Meerssen 1993-2006
2007	Eijsden	Een goede buur of een verre vriend	De samenwerking tussen Eijsden en Margraten in de startblokken
2007	Eijsden	Vooronderzoek naar de financiering van het centrumplan in de gemeente Eijsden	
2007	Gulpen/Wittern	Kompas of glazen bol?	Onderzoek naar het sturingsinstrumentarium van de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Gulpen-Wittern	Doel of middel?	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Valkenburg	Een geschenk uit de hemel	De samenwerking tussen Valkenburg aan de Geul en 3W
2008	Beek	Elk uur telt	Inhuur van extern advies voor de gemeente Beek
2008	Nuth	Voor het goede doel	Doelmatig en doeltreffend sportaccommodatiebeleid voor de gemeente Nuth
2009	Gulpen-Wittern	Van de grond gekregen	Grondexploitatie in Gulpen-Wittern nader onderzocht

2009	Eijsden	Met de knip op de beurs	Doelmatigheid van het accommodatiebeleid in Eijsden
2009	Meerssen	Vijf kanten van Pentasz	Functioneren van de regionale sociale dienst Pentasz vanuit Meerssens perspectief
2009	Beek	Met of zonder schone lei?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Beek
2009	Valkenburg	Drie parels aan één ketting	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Valkenburg aan de Geul
2009	Eijsden	Oude wijn in nieuwe zakken?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Eijsden

---

Bijlage 6

De rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie bestaat uit:

ir. P.T.H.J. (Peter) Thuis	: voorzitter
drs. M.J.M. (Mimi) Crijns	: lid
drs. A.M.J. (Ton) Dreuw RC	: plv. voorzitter
mr. D.J.J.M. (John) Havenith	: lid
dr. H.P.M. (Bert) Kreemers	: lid
drs. W.J.H.S. (Wil) Lindelauf RA RO	: lid
M.G.A. (Maurice) Cobben	: secretaris

Alle leden maken op persoonlijke titel deel uit van de rekenkamercommissie. De in de rekenkamercommissie werkzame registeraccountant treedt niet in die hoedanigheid op.

Website	:	www.rekenkammercie-zl.nl
Postadres	:	Postbus 998, 6300 AZ Valkenburg aan de Geul
Telefoon	:	06 – 215 337 83
E-mailadres	:	info@rekenkammercie-zl.nl